

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Pr. 24.06.19
022

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-3772 din 02.07. 2019
La nr.64 din 12.06.2019

Parlamentul Republicii Moldova

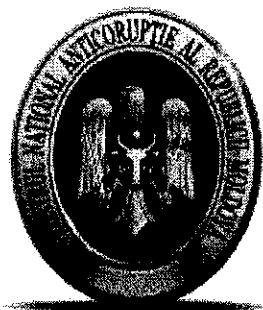
Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr.156-XV din 14.10.1998 privind sistemul public de pensie.

Anexă:

Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director interimar

Lidia CHIREOGLO

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO19/5918 din 02.07.2019

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii (art.9, art.13, art.15/2, ș.a.)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art.6-12 din Legea nr.100/2017 privind actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional „*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*

- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."

Proiectul supus expertizei anticorupție a fost publicat pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova (www.parlament.md), la data de 12.06.2019, fiind respectat termenul minim de 10 zile lucrătoare pentru prezentarea recomandărilor pe marginea proiectului, de către părțile interesate.

Astfel, având în vedere că proiectul a fost plasat pe pagina oficială web indicată supra, precum și apreciind termenul pentru consultarea publică, transparența în procesul decizional a fost asigurată.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În nota informativă, se menționează că: „Scopul proiectului de lege constă în asigurarea echității în rândul beneficiarilor de pensii, racordarea normelor de pensionare în vederea asigurării egalității de șanse și asigurarea unui trai decent.”

Analizând normele elaborate se constată că prin proiect se propune instituirea unei noi categorii de pensii, numită pensie personală, care se va achita suplimentar la pensie, asiguratului care confirmă un stagiul de cotizare de 45 de ani, beneficiind de 15% din quantumul pensiei medii pe țară pentru anul precedent. Pentru următorii doi ani de cotizare, asiguratul va beneficia de supliment în quantum de 2% la pensia stabilită, calculat din quantumul pensiei medii pe țară.

Concomitent, prin proiect se propune indexarea pensiilor semestrial: la data de 1 aprilie și la data de 1 octombrie. Coeficientul de indexare va constitui 15 la sută din quantumul pensiei calculate.

La fel, se propun modificări la calcularea pensiei de dizabilitate și de urmaș, precum și la reexaminarea quantumului pensiei pentru pensionarii care și-au realizat dreptul la pensie până la 01 ianuarie 1999.

În urma expertizei efectuate se constată că prevederile proiectului servesc scopului declarat de către autor în nota informativă.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesele:

- beneficiarilor de pensie personală, care pot fi: asigurații beneficiari de pensie pentru limita de vârstă de la 1 ianuarie 2017 și asigurații care au intrat în sistem până la 1 ianuarie 2017 și beneficiază de pensie pentru limita de vârstă, pensie pentru vechimea în muncă, pensie pentru unii angajați în domeniul culturii, de a stabili noi reglementări de acordare unei noi categorii de pensie;
- beneficiarilor de pensii de a le indexa semestrial quantumul pensiei calculate;
- beneficiarilor de pensie de dizabilitate de a le calcula quantumul pensiei în raport cu gradul de

dizabilitatea, dar nu va fi mai mic decât minimul de existență pentru anul precedent;

- beneficiarilor de pensie de urmaș de a le calcula dreptul la pensie după o nouă formulă;
- beneficiarilor de pensie care și-au realizat dreptul la pensie până la 01.01.1999, de a le reexamina cuantumul pensiei în conformitatea cu noua formulă de calcul a pensiei pentru limita de vârstă.

Astfel, se consemnează că interesele promovate sunt conforme interesului public, prin faptul că statul ia măsuri pentru ca orice om să aibă un trai decent și servicii sociale necesare, precum și garantează dreptul la asigurare în caz de șomaj, de boală, de invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în alte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență ca urmare a unor împrejurări independente de voința lor.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) *denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) *condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) *descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) *principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) *modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare*".

În nota informativă autorul relevă cele mai cunoscute sisteme individuale de pensii, enumerându-le și descriindu-le. Totodată, evidențiază condițiile ce au impus elaborarea proiectului, principalele prevederi și elementele noi, impactul proiectului asupra domeniului social și prezintă argumente corespunzătoare, în conformitate cu Legea nr.100/2017.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară*".

Implementarea prevederilor proiectului implică cheltuieli financiare din bugetul de stat. În acest sens, autorul în nota informativă menționează că: „*Până la 1 aprilie 2019, cuantumul pensiei minime pentru limita de vârstă a constituit 1079,33 lei. De la 1 aprilie 2019, pensiile au fost indexate cu 5,3 % pentru 690 186 mii beneficiari.*

Cuantumul pensiei minime pentru dizabilitate constituia, la 31 martie 2019: în caz de dizabilitate severă - 809, 50 lei, în cazul dizabilității accentuate - 755,53 lei, în cazul dizabilității medii - 539, 67 lei. Pentru implementarea proiectului de lege sunt necesare alocarea mijloacelor financiare din bugetul de stat. Calculul corect al sumei necesare va fi realizat de Guvern, având în vedere că informația despre pensia calculată și stabilită per beneficiar este deținută de organul de asigurări sociale. Preventiv este calculată doar suma necesară pentru prevederea ce ține de pensia personală, și anume - 27480,0 mii lei anual."

Totodată, propunerea legislativă urmează să fie acceptată la nivelul Guvernului în vederea respectării prevederii constituționale statuate la art. 131 din Constituția Republicii Moldova - orice propunere

legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern. Avizul Guvernului în acest sens este o condiție imperativă și primordială, care are drept scop menținerea echilibrului bugetar.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textului proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]"

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea 100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul reglementează, în mod indirect, activitatea entității publice responsabile de calcularea și plata pensiilor - Casa Națională de Asigurări Sociale. În acest sens, proiectul stabilește noi prevederi în vederea stabilirii, calculării și plății diferitor categorii de pensii: personală, de dizabilitate, de urmaș, precum și indexarea pensiilor de două ori pe an.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului vin să asigure dreptul la asistență și protecție socială stipulat la 47 din Constituția Republicii Moldova și art.25 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Astfel, prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul de lege supus expertizei anticorupție are drept scop instituirea unei noi categorii de pensii (pensie personală), care se va achita suplimentar la pensie, asiguratului care confirmă un stagiul de cotizare de 45 de ani, beneficiind de 15% din cuantumul pensiei medii pe țară pentru anul precedent. Totodată, se propune: indexarea pensiilor semestrial: la data de 1 aprilie și la data de 1 octombrie, coeficientul de indexare constituind 5 la sută din cuantumul pensiei calculate; modificarea calculării pensiei de dizabilitate, de urmaș, precum și reexaminarea cuantumului pensiei pentru pensionarii care și-au realizat dreptul la pensie până la 01 ianuarie 1999 în vederea majorării cuantumului pensiilor.

Autorii respectă rigorile de transparență decizională. Nota informativă stabilește argumente pertinente și valabile pentru justificarea soluțiilor proiectului. Inițiativa legislativă urmează să fie acceptată la nivelul Guvernului în vederea respectării prevederii constituționale statuate la art. 131 din Constituția Republicii Moldova, deoarece implementarea proiectului necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul public național.

Prevederile proiectului sunt conforme interesului public și nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului. Proiectul nu conține factori și riscuri de corupție.

02.07.2019

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Dorina GALAMAGA, Inspector principal